

eliberat de ale slavismului și grecismului – la înălțimile, de unde zborul se îndreaptă maiestos spre culmile adevăratei culturi? Sau cu alte cuvinte: *fi-va Biserica adevărată, așa cum trebuie să fie după rânduiala lui Isus Cristos?* (p. 111). Aceasta cu atât mai mult, cu cât editorul de astăzi al lui Zenovie Pâclișanu este, înainte de toate, de formație teologică, iar Editura Galaxia Gutenberg promovează, în principal, o astfel de literatură.

IACOB MÂRZA

Lucian Nastasă, *Intellectualii și promovarea socială (Pentru o morfologie a câmpului universitar)*, Cluj-Napoca, Limes, 2004, 224 p.

Dacă prin inteligenta lucrare, la origine teză de doctorat în Istorie, *Generație și schimbare în istoriografia română (sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX)*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 1999, dr. Lucian Nastasă, cercetător științific principal la Academia Română, Filiala Cluj-Napoca, Institutul de Istorie „George Bariț”, s-a impus în agora istoricilor români contemporani ca un avizat cunoscător al discursului istoric modern, pe firul evoluției lui firești și continentale, odată cu actuala și surprinzătoarea investigație, în care ne propune o provocatoare formulă istoriografică cu privire la o anumită morfologie a câmpului universitar românesc, din perspectiva raportului dintre *intellectualii și promovarea socială în secolele XIX-XX*, dovedind o certă aplicație pentru abordarea sociologică a istoriei. Din acest punct de vedere, subliniem la mobilizatoarea invitație la lectură, lansată în cunoștință de cauză de istoricul Ovidiu Pecican în inteligentul „Cuvânt înainte” (p. 9-13), extrem de utilă în efortul cititorului de a pătrunde în captivantul univers intelectual și social propus de această carte a harnicului și talentatului istoric Lucian Nastasă, care a participat la editarea unor texte reprezentative din moștenirea culturală rămasă de pe urma lui Vasile Pârvan, Ilie Minea, Victor Slăvescu și a publicat, în colaborare, mai multe volume cu documente asupra istoriei țiganilor, germanilor și maghiarilor din România contemporană.

Ferm convins că investigațiile interdisciplinare sunt, în această etapă a dezvoltării discursului istoric românesc, absolut necesare, dr. Lucian Nastasă ne propune, după cum reiese și din convingătorul „Argument” (p. 7-8), o formulă istoriografică incitantă asupra istoriei intelectualității românești, nu dintr-o perspectivă triumfalistă, ci pe firul evidențierii „mecanismelor de formare, selecție și integrare a elitelor, a strategiilor carierei, a modelelor cooptării și promovării etc.” (p. 7). Cititorii vor fi surprinși că, pe măsură ce vor înainta în lectura volumului, care adună o suită de articole, comunicări ori studii, publicate sau inedite (cf. și „Nota bibliografică”, p. 224), nu-l mai pot lăsa din mână, din cauza ineditului discursului, care depășește cu mult farmecul informației istorice obișnuite, dar și din cauza stilului adoptat de autor, care captează atenția cititorului educat pentru aprecierea domeniului tutelat de zeița Clio.

În efortul de a ne oferi câteva direcții credibile în ceea ce privește o morfologie a lumii universitare românești din secolele XIX-XX, Lucian Nastasă urmărește problematica investigației sale, pe cât de moderne, pe atât de insolite, din unghiul de vedere al binomului *intelectual și promovarea socială*. Convingătoare rămân, sub aspectul investigației interdisciplinare, cele trei secvențe mari ale volumului: I) „Genealogia între știință, mitologie și monomanie”; „Mecanisme de selecție și integrare a elitei universitare românești. Alianțele familiale”; „Strategii matrimoniale în mediul universitar românesc la sfârșitul secolului al XIX. Cazul Nicolae Iorga”; „Pentru o istorie a cuplurilor în mediul intelectual românesc” (p. 14-103); II) „Teohari Antonescu: un destin neîmplinit”; „A. D. Xenopol și școala critică”; „Lucian Blaga – avaturile unei catedre universitare” (p. 104-152); III) „Universitățile germane și formarea elitei intelectuale românești (1864-1944). Reflecții memorialistice”; „Geneza a două universități

în Clujul multicultural (1944-1945)”; „Etape spre o monografie: Constantin Daicoviciu” (p. 153-223).

Multe din secvențele istoriografice mai sus-menționate propun un alt mod de a scrie istoria contemporană a românilor, autorul propunând cititorilor invitația de a se îndrepta cu atenția și în spațiul al doilea al scenei, dincolo de eroi și acțiunile lor. Cu alte cuvinte, este vorba de așa-zisul subtext, a cărui investigare este extrem de necesară pentru o cunoaștere cât de cât veridică a istoriei-realitate. Ne gândim, în spațiul acestei note de lectură, la un singur caz, de-a dreptul provocator, mai ales că l-am cunoscut, în anii studenției clujene, pe eroul ei: *Etape spre o monografie: Constantin Daicoviciu* (p. 216-223). În cadrul unui discurs credibil, dr. Lucian Nastasă propune câteva direcții spre un atât de necesar studiu monografic, pe care-l merită, alături de alți istorici români contemporani, fostul rector de la „Alma Mater Napocensis”. Conținutul de idei al acestor propuneri, care sugerează și elemente incomode ale unei restituiri științifice, este completat, într-o manieră convingătoare, cu un surprinzător izvor documentar, *Informare*, semnată, la 28 august 1958, de către V. Vaida, prim secretar al Regionalei PCR Cluj. Sursa istorică este mai mult decât convingătoare, vis-à-vis de statutul social și politic, în anii democrației populare, al celui care a publicat, la București, în 1945, *La Transylvanie dans l'antiquité*.

Judecată din punctul de vedere al unor cercetări interdisciplinare, care câștigă tot mai mult teren în câmpul discursului istoric românesc contemporan, cartea dr. Lucian Nastasă cucerește, de la primele pagini, prin metodă și stil, multe părți din ea citindu-se ca un roman bun și captivant. Este un motiv în plus ca să recomandăm cititorilor *Intelectualii și promovarea socială (Pentru o morfologie a câmpului universitar)*, o carte de știință care poate constitui o instanță istoriografică credibilă în alte necesare viitoare cercetări asupra populației universitare românești din secolele XIX-XX.

IACOB MÂRZA

Alexandru Zub, *Romanogermanica. Secvențe istoriografice*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006, 222 p.

Problematica esențială a noii cărți semnată de academicianul Alexandru Zub ne aduce aminte, până la un anumit punct al lecturii, de afirmațiile suficient de explicite ale istoricului iluminist Ion Budai-Deleanu (1760-1820), vis-à-vis de afinitățile românilor pentru cultura germană, după cum reiese din cunoscuta și erudita prefață la *Lexiconul românesc-nemțesc* (1818) și din anumite programe școlare¹! De fapt, justificarea autorului din echilibratul și necesarul „Argument” (p. 9-11) ne permite să înțelegem, în profunzime, mesajul nevăzut, dar simțit de lector, al acestei pledoarii istoriografice pentru investigarea sistematică a interferențelor dintre români și germani de-a lungul evului modern, într-o epocă în care asistăm, cu nedisimulată satisfacție, la îmbogățirea bibliografiei pe această temă²: „Volumul de față este rezultatul unor preocupări mai vechi legate de spațiul cultural german, fie pe linia unor personalități care au studiat acolo, în secolele XIX-XX, fie pe linia unor curente de gândire, tendințe, modele. Prima

¹ Cf. două cazuri: I. Budai-Deleanu, *Scrieri lingvistice*, text stabilit și glosar de Mirela Teodorescu, introducere și note de Ion Gheție, București, Editura Științifică, 1970, p. 169; Iacob Mârza, *Der Deutschunterricht am rumänischen Gymnasium von Blasendorf in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts*, în *Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde*, 14 (85), 1991, 1, p. 17-22.

² Vezi, de pildă: Dumitru Hâncu, *Noi și germanii „noștri” (1800-1914). Un studiu imagologic urmat de Tablouri dintr-o lume care a fost*, București, Univers, 1998; Cătălin Turliuc, Flavius Solomon (coord.), *Punți în istorie Studii româno-germane*, Iași, Cantes, 2001; Vasile Docea, *Relații româno-germane timpurii. Împliniri și eșecuri în prima jumătate a secolului XIX*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000; *Relații româno-germane. Studii istorice / Deutsche-rumänische Beziehungen. Historische Studien*, editor Vasile Docea, Cluj-Napoca, 2003.